

ÖZ

Tarih Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman :Yrd. Doç. Dr. İsmail TÜRKOĞLU

Hazırlayan :Mehmet AKKAYA, 232 Sayfa, 25. 09. 2009

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI VE MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİNDE

Boğazlar ve Mısır sorununda Avrupa devletlerinin desteğini almak ve azınlıklara imtiyaz verme baskılarına son vermek amacıyla 1839 yılında Tanzimat Fermanı ilan edilmiştir. Tanzimat Fermanı Padişahın üzerinde ilk kez bir kanun gücü olması dolayısıyla önemlidir.

1856'da Paris'te toplanan barış konferansında Osmanlı Devleti üzerindeki baskıları azaltmak, konferanstan olumlu sonuçlar almak ve Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışılmasını önlemek amacıyla ilan edilen Islahat Fermanı amacından saparak Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'nin iç işlerine müdahalesine daha fazla zemin hazırlamıştır. Ferman daha çok Hristiyan azınlığa ve onların ayrıcalıklarını genişletmeye yöneliktir.

Balkan bunalımını görüşmek üzere İstanbul Konferansı toplandığı esnada Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmasını engellemek için 23 Aralık 1876'da Kanuni Esasi ilan edilerek I. Meşrutiyet dönemi başlamıştır. Meclisi Ayan ve Mebusan olmak üzere iki meclis açılmıştır. Fakat 93 Harbini bahane eden Padişah II. Abdülhamit meclisi feshetmiştir.

İttihat ve Terakki Partisi'nin baskıları sonucu II. Abdülhamit meşrutiyeti yeniden ilan ederek II. Meşrutiyet Dönemini (1908) başlatmıştır. II. Meşrutiyet ile yönetimi ele geçiren İttihat ve Terakki Partisi 1913 Bab-ı Ali baskını ile iktidarı resmen ele geçirmiş ve 31 Mart Vak'asında (1909) II. Abdülhamit isyanla alakalı görülerek tahttan indirilmiştir.

Yukarıda anlatılan bütün olaylar gösteriyor ki Osmanlı İmparatorluğu ve Padişah, Tanzimat Dönemiyle, Islahat Fermanıyla ve özellikle Meşrutiyet dönemleriyle halk ve hükümet üzerindeki otoritesini kaybetmiştir. Artık Avrupa devletleri Osmanlı Devleti'nin içişlerine karışmaya başlamışlardır. Osmanlı Devleti Trablusgarp Savaşı'nda İtalya'ya yenilerek Kuzey Afrika'daki son topraklarını da kaybetmiştir. Aynı zamanda Balkan

Savaşları'yla Balkanlarda önemli ölçüde toprak kaybı yaşanmıştır. Özellikle Balkan Savaşları Osmanlı Devleti'nin kendi bünyesindeki halklara bile söz geçiremediğini ve ne kadar güçsüz olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Birinci Dünya Savaşı, Batı için Türklerin Rumeli'ye ayak bastığı tarihten itibaren başlayan Şark Meselesi'nin halli için nihai adım mahiyetindedir. Viyana önlerine kadar önlenemeyen Türk ilerleyişinin burada gerçekleştirilen güç birliği sayesinde durdurulabilmesi, Avrupa devletlerinin zihninde doğu probleminin halli için ittifakın önemini en açık bir biçimde ortaya koymuştu. Almanya'nın 1890'larda dünyanın en çok üreten dördüncü ülkesi haline gelmesi ve Alman endüstri ürünlerinin İngiltere'nin sanayi hegemonyasını tehdit etmeye başlaması diğer Avrupa devletlerini rahatsız etmiştir. Kırım Savaşı'ndan sonra bölge siyasetine müdahalede bulunmayan İngiltere bu gelişmelerden endişe duyarak Almanya'nın hareket serbestliğini kısıtlamaya yönelik tedbirler almıştır. Doğal müttefikleri ise Almanya'nın yayılmasından aynı şekilde endişe duyan Fransa ile Rusya olmuştur. Bu nedenle Almanya'ya karşı İngiltere, Fransa ve Rusya'dan oluşan bir İtilaf gücü ortaya çıkmıştır.

1914 senesine gelindiğinde bloklaşma son haddine gelmiştir. Savaşa bir bahane gerekmektedir. Görünen bahane de 28 Haziran 1914'te Avusturya-Macaristan Veliahdı François Ferdinand ve karısının Saraybosna'yı ziyaretleri sırasında suikasta uğrayarak Gabriel Prençip adlı bir Sırp tarafından öldürülmeleri olmuştur. Avusturya 23 Temmuzda çok ağır şartlarla dolu bir ultimatom gönderdiği Sırbistan'a Almanya'nın da onayı ile 28 Temmuz 1914'te savaş ilan etmiş ve Birinci Dünya Savaşı başlamıştır. Yaklaşan Birinci Dünya Savaşında yalnız kalmak istemeyen Osmanlı İmparatorluğu İtilaf devletleri safına kabul edilmemiştir. Osmanlı Devleti'nin İtilaf devletleri safına kabul edilmemesinin asıl önemli sebebi, çıkması beklenen umumi bir savaşta topraklarının paylaşılmak istenmesidir.

Bütün bu olumsuzluklar iktidardaki İttihat ve Terakki hükümetinin Alman sempatzanı olan üyelerini Almanya'ya yaklaştırmıştır. Görüşmeler başlamış ancak Almanya'da da Osmanlı Devleti ile ittifak edip etmemek hususunda tereddütler olmuştur. Bir kısım yetkililer Osmanlı'nın müttefik vazifesi göremeyeceğini, ilk aşamada Kafkaslardan gelmesi muhtemel olan Rus taarruzuna karşı Osmanlı'nın hemen dağılıp yardım isteyeceğini ileri sürmüşlerdir. Diğerleri ise, Boğazlara sahip ve Hint yolunu tehdit edebilecek konumu ile Osmanlı Devleti'nin Almanya'nın durumunu güçlendireceğini savunmuşlardır. Neticede Türkiye'nin ittifak kabiliyetinden şüphelenilmesine rağmen, hâlihazırda faydalı sebeplerden dolayı Türkiye'nin Üçlü ittifak'a eğiliminden faydalanılması fikri ağır basarak Osmanlı Devleti Almanya safında savaşa sokulmuştur.

Neticede savaşı İtilaf devletleri kazanmış Osmanlının da içinde bulunduğu İttifak grubu kaybetmiştir. Fakat daha savaş bitmemişken Rusya'ya yardım yapılamaması sonucunda Çarlık rejimi zor duruma düşmüş ve bu olay 1917 Bolşevik İhtilaline zemin hazırlamıştır. Rusya 1917 Kasımında Bolşevik ihtilaline sahne olmuş bu ihtilalle Çarlık rejimi yıkılmış ve Geçici Sovyet Hükümeti kurulmuştur. İktidara gelen Bolşevikler, Çarlık arşivlerindeki bütün gizli andlaşmaları emperyalizmin örnekleri olarak yayınlamışlar, bir an evvel savaşa son vermek politikasını takip etmişler ve Brest-Litovsk anlaşmasını imzalamışlardır. Bu anlaşma ile Rusya, Berlin Kongresinde Türkiye'den almış olduğu toprakları iade etmiştir.

Yeni rejimin Batı devletleri ile karşı karşıya gelmesi onu, aynı tarihlerde aynı devletlere karşı savaşmakta olan Türkiye ile Rusya'yı adeta tabii bir müttefik haline getirmiş ve iki devleti birbirine yaklaştırmıştır.

Özellikle I. Dünya Savaşının hemen ardından Anadolu'da Kurtuluş Savaşı da başlamıştır. Ülkeyi düşman işgalinden kurtarma mücadelesi devam ettiği sürece, bu doğal ittifakta Türkiye'nin menfaati, özet olarak Sovyetlerden temin edebileceği malî ve askerî yardımda; Sovyetlerin menfaati ise, kendi düşmanlarını meşgul edecek ikinci cephenin Anadolu'da bulunuşunda ve güney sınırlarını güvence altına almakta idi. İşgal sona erdirilip, bağımsız devletler ailesi içinde yerlerini aldıktan sonra da, içine düştükleri yalnızlık ve hudutlarının güvenlik içinde bulunmayışı, doğal ittifakı faydalı kılmaya devam etmiştir. Bununla beraber, bu doğal ittifakın her türlü art düşünceden kesin şekilde arınmış, içten bir dostluk ilişkisi olduğunu söylemek de mümkün değildir ve bu müşahede, ikili ilişkilerin başladığı ilk günden itibaren geçerlidir.

Kısacası özellikle I. Dünya Savaşı sırasında Osmanlı İmparatorluğu Balkanlarda kaybettiği toprakları geri alabilmek, I. Dünya Savaşı öncesi oluşan ittifaklarda yalnız kalmamak, eski gücüne tekrar kavuşabilmek, savaş sonrası toprak paylaşımında toprak elde edebilmek ve belki de en önemlisi varlığını devam ettirebilmek için, I. Dünya Savaşı sonrası Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde kurulan Yeni Türkiye Cumhuriyeti Devleti ise, ülkeyi düşman işgalinden kurtarmak, dünya politikasında tekrar otorite sahibi olabilmek, yalnızlık politikasından kurtulmak ve kendini ispat ederek yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin varlığını sürdürebilmek için başta komşu ülkeler olmak üzere çeşitli devletlerle siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkiler içersine girmiştir.

I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sırasında Osmanlı İmparatorluğu'nun ve Yeni Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ilişki kurduğu devletler başta ve sıklıkla Sovyet Rusya

olmakla beraber Ukrayna, Azerbaycan, Gürcistan ve şimdiki Orta Asya Türk Cumhuriyetleriyle olmuştur.

Bu tezde I. Dünya Savaşı ve Milli Mücadele Döneminde Türkiye ile Rusya arasındaki siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkiler incelenmiştir. Bu tezin hazırlanmasındaki amaç, hem bu dönemdeki ilişkilerin az bilinen yönlerini ortaya koymak hem de bilim dünyasının, tarihe ilgi duyanların ve genç meslektaşlarımızın huzuruna yararlanabilecekleri bir eser sunabilmektir.

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Тарых багыты

Магистрдик диссертация

Илимий жетекчиси : Доц.м.а.док Исмаил Туркоглу

Даярдаган : Мехмет Аккая, 232 Бет, 25. 09. 2009

Биринчи дүйнөлүк согуш учурунда жана улуттук боштондук мезгилинде Түркия жана Россия ортосунда болгон байланыштар.

1839-жылы Босфор жана Египет маселесин чечүүдө Европа өлкөлөрүнүн колдоосуна ээ болуу жана аз сандагы улуттарга жеңилдик таануулары үчүн кысымдарды токтотуу максатында Реформалар буйругу (Танзимат Ферманы) жарыяланган. Бул буйрук (Танзимат Ферманы) биринчи жолу падышанын бийлигин чектегендиги менен маанилүү.

1856-жылы Парижде өткөн тынчтык конференциясында Осмон империясы кысымдарды азайтуу, конференциядан позитивдүү жыйыгатык алуу жана Осмон империясынын ички иштерине кийлигишүүлөрүнө жол бербөө максатында кабыл алынган Түзөлтүү буйругу (Ыслахат Ферманы) өзүнүн максатыга жооп бербестен, Европа өлкөлөрүнүн Осмон империясынын ички иштерине кийлигүүшүсүн күчтөндүргөн. Тескерисинче бул реформа буйругу христиан дининдеги аз сандагы улуттарга жана аларга таанылган жеңилдиктерди кеңейтүүгө багытталган.

Балкан маселесин чечүү боюнча Стамбул конференциясы өткөрүлүп жатканда, Европа өлкөлөрүнүн Осмон империясынын ички иштерине кийлишүүсүн токтотуу максатында 1876 жылы 23 декабрьда Негизги мыйзам кабыл алынып жарыяланып, 1. Монархия доору (Мешрутиет дөнеми) башталган. Эл өкүлдөрү (Межлис-и Аян) жана сенат (Межлис-и Мебусан) деп аталган 2 межлис ачылган. Бирок 93 жылы чыпкан согушту себеп кылып падыша 2. Абдүлхамит межлисти таркатып салган.

Өнүгүү жана Илгерилөө партиясынын (Иттихат ве Теракки Партиси) көргөзгөн кысымдарынан улам 2. Абдүлхамит кайрадан монархия жарыялап, 1908-жылы 2. Монархия доору (2. Мешрутиет дөнеми) башталган. 2. Монархия доору (2. Мешрутиет дөнеми) менен

бийликке келген Өнүгүү жана Илгерилөө партиясы (Иттихат ве Теракки Партиси) 1913-жылы Баб-ы-Али чабуулу (Падыша сарайышын чабуулу) менен бийликти толук колго өткөрүп алган. Падыша 2. Абдүлхамит болсо 1909-жылкы 31-март окуясында көтөрүлүшкө тиешеси бар деп тактыдан түшүрүшкөн.

Жогоруда берилген маалыматтарга караганда Осмон империясы, падыша доору, Реформалар буйругу (Танзимат Ферманы), Түзөлтүү буйругу (Ыслахат Ферманы) жана айрыкча Монархия доорунун (Мешрутиет дөнөми) башталышы менен калк жана өкмөт арасындаки кадыр-баркын жоготкон. Европа өлкөлөрү Осмон империясынын ички иштерине кийлигише баштаган. Осмон империясы Траблусгарб согушунда Италияга жеңилип калып, Түндүк Африкадагы акыркы аймактарын колдон чыгарган. Ушул эле убакта согуштардан улам Балкандагы аймактарынын көпчүлүк бөлүгүнөн ажырашкан.

Айрыкча, Балкан согушу өз кармагындагы калктар арасында да кадыр-баркын жоготкондугу, канчалык деңгээлде алсыз абалга келгендигин көрсөткөндүгү менен маанилүү. Биринчи Дүйнөлүк согушту баштоо-батып үчүн, түрктөр Тракияга кирген күндөн башталган чыгыш маселесин чечүү максатында жасалган акыркы кадам болгон. Вена шаарына чейин эч токтотула албаган түрк илгерилөөсүнүн бул жерде кана биргелешип токтотулуусу, Европа өлкөлөрүнүн акылында чыгыш маселесин чечүү үчүн союз түзүүнүн абдан маанилүү болгондугун бекемдеген.

1890-жылдарда Германиянын дүйнө жүзүндө эң көп өндүрүш чыгарган 4-өлкөболуусу жана немец өндүрүшү Англиянын өндүрүшүнөн өнүгүп кетүүсү башка Европа өлкөлөрүн тынчсыздандырган. Крым согушунан кийин бул аймактын саясатына кийлигишпеген Англия да бул өнүгүүдөн тынчсызданып, Германиянын өндүрүшүн чектөө үчүн чара көргөн. Германиянын өнүгүүсүнөн ушундай эле деңгээлде тынчсызданган Франция менен Россия Англияга союздаш болгон. Бул себептүү Англия, Франция, Россиядан турган Германияга каршы күч болуп ортого чыпкан. 1914-жылы өлкөлөрдүн блоктошуусу толук бүткөн. Согушту баштоо үчүн себеп таабуу керек болгон. 28-июнь 1914-жылы Австрия-Венгрия ханзаадасы Франчоис Фердинанд жана анын өмүрлүк жолдошунун Сарайбоснага келген учурда кол салууга учурап, Габриель Пренчип атту бир сербдин колунан өлүүсү согуштун башталуусуна себеп болгон. 23 июльда Австрия Сербияга ультиматумга жык толгон кат жиберген. 28-июль

1914-жышы Германиянын колдоосу менен согуш жарыяланыш Биринчи дүйнөлүк согуш башталган. Башталып жаткан Биринчи дүйнөлүк согушта жлгыз калгысы келбеген Осмон империясы Каршы союзга (Итилаф гүжү) кошулган эмес. Осмон империясынын ал союзга кошулбай калуусунун негизги себеби, башталат деп турган согуштун соңунда кол алдындагы аймактардын бөлүштүрүлүүсүн каалабагандыгында болгон. Бул жагдай бийликте турган Өнүгүү жана Илгерилөө (Иттихат ве Теракки) өкмөтүнүн Германияга жан тарткан мүчөлөрүн Германияга ыктаткан. Сүйлөшүүлөр башталган менен Германияда да Осмон империясы менен союздаш болуп болбоо жөнүндө ой-толгоолор болгон. Кээ бир толук ыйгарымдуу өкүлдөр Осмон империясы жакшы союздаш боло албастыгын, Кавказ аркылуу келе турган орус чабуулу натыйжасында дароо эле жеңилип жардам сурай тургандыгын айтып чыгышкан. Кээ бирөөлөрү болсо Босфорго ээ, Индияга чыга турган жолду көзөмөлдөгөн Осмон империясы Германиянын күчүнө күч кошот деп айтышкан. Натыйжада, Түркия союздаш болуп бере албайт деген шектенүүлөр болгонуна карабастан учурдагы пайдалуу тараптарына көңүл бурулуп Осмон империясы Германиянын катарына кошулган.

Натыйжада, согушта каршы күч өлкөлөрү жеңип, Осмон империясы кошулган альянс группасы жеңилүүгө учураган. Бирок, согуш болуп жатканда Орусияга жардам көрсөтүлбөй калгандыгынан улам падыша өкмөтү оор абалга түшкөн. Бул жагдайдан улам 1917-жылы Большевик көтөрүлүшүнүн чыгуусуна ыңгайлуу шарт түзүлгөн. 1917-жылы ноябрь айында Орусияда большевик көтөрүлүшү болгон. Көтөрүлүштүн натыйжасында падыша өкмөтү кулаган. Убактылуу Совет өкмөтү түптөлгөн. Бийликке келген большевиктер падышанын архивиндеги баардык сырдуу келишимдерди империализм далилдери деп жарыялаган жана тез арада согушту бүтүрүү саясатын жүргүзүшүп Брест-Литовск келишимине кол коюшкан. Бул келишимдин негизинде Россия Берлин конгрессинде Түркиядан алган аймактарды кайра кайтарып берген.

Жаңы орнотулган режимдин дагы ошол учурда Түркия салгылашып жаткан мамлекеттерге каршы чыгуусу бул эки тарапты (Орусия жана Түркия) табигый союздаш кылып араларын жакындаткан. Өзгөчө, Биринчи дүйнөлүк согуштан кийин Анатолияда боштондук күрөшү башталган. Өлкөнү душмандын басып алуусунан куткаруу үчүн күрөшүп жаткан Түркия бул табигый союздашуу аркасында Советтерден акчалай жана аскердик жардам алууну, Советтер болсо өзүлөрүнүн душмандарын алаксытуучу экинчи фронттун Анатолияда жайгашуусун жана түштүк чек араларын бекемдөөнү көздөгөн.

Басып алуу токтотулуп көз карандысыз мамлекеттер арасында орун алгандан кийин дагы алар учураган жалгыздыпсан жана чек араларынын бекем болбоосунан улам табигый союздашуунун улануусуна шарт түзгөн. Бирок муну менен бирге эле табигый союздашуу эч кандай арам ойсуз, чыныгы достук мамилеси болгондугун айта албайбыз, бул жагдай эки тараптуу мамилелер башталган күндөн тартып эле байкалган.

Кыскача айтканда, Биринчи дүйнөлүк согушта Осмон империясы Балкандагы колдон чыгарып жиберген аймактарды кайра алуу, кайрадан мурдагы күчүнө келүү, согуштан кийин аймак бөлүштүрүү учурунда аймактарга ээ болуу, балким эң маанилүүсү өмүр сүрүүсүн улантуу үчүн, Биринчи дүйнөлүк согуштан кийин болсо Мустафа Кемаль Ататүрктүн жолбашчылыгында курулган Жаңы Түркия Республикасы, өлкөнү душман чабуулунан куткаруу, дүйнөлүк саясатта кайрадан кадыр-баркка ээ болуу, жалгыздык саясатынан куткарылуу жана өзүн таанытып жаңы курулган Жаңы Түркия Республикасынын өмүр сүрүүсү үчүн кошуна мамлекеттер менен болгондой эле ар кайсы өлкөлөр менен саясий, экономикалык жана маданий мамилелер түзгөн.

Биринчи дүйнөлүк согуш жана боштондук күрөшү учурунда Осмон империясы жана Жаңы Түркия Республикасы мамиле курган мамлекеттердин башында Советтик Орусия, андан соң Украина, Азербайжан, Грузия жана азыркы Орто Азия Турк Республикалары болгон.

Бул дипломдук иште Биринчи дүйнөлүк согуш жана улуттук боштондук күрөш учурунда Турция менен Россия арасындагы саясий, экономикалык жана маданий мамилелер каралган. Бул дипломдук ишти даярдоодогу мамилелердин көп билинбей калган тараптарын ортого койуу, муну менен бирге илим чөйрөсүндөгүлөр, тарыхка кызыккандар жана жаш кесиптештерибиз маалымат алууда колдоно ала турган бир эмгек жаратуу болуп эсептелет.

АБСТРАКТ

Направление истории

Магистерская диссертация

Научный руководитель : И.о.доц.док. Исмаил Туркоглу

Подготовил : Мехмет Аккая, 232 стр, 25. 09. 2009

Отношения Турция и Россия во время первой мировой войны и национально-освободительного движения.

В 1839 - году, в целях получения поддержки европейских государств по вопросам Босфора и Египта, а также в надежде приостановления давления насчет выдачи привилегий национальным меньшинствам был объявлен приказ о реформах (Танзимат Ферманы). Этот приказ (Танзимат Ферманы) важен тем, что первый раз ограничил власть падишаха.

На конференции, созванной в 1856-году в Париже, в целях уменьшения давления над Османской империей, получения позитивных результатов от созванной конференции и принятия меры против вмешательства во внутренние дела государства были провозглашены реформы по исправлениям (Ыслахат Фернаны). Однако, задуманное не осуществилось, провозглашенные реформы по исправлениям (Ыслахат Фернаны) наоборот поспособствовали вмешательствам Европейских государств во внутренние дела Османской Империи. Реформы были направлены на улучшение положения христиан - меньшинств и на расширение привилегий этим меньшинствам.

На Стамбульской конференции, созванной для обсуждения Балканского кризиса. 25 декабря 1876 - года был объявлен Основной Закон (Канун-и-Эсат). Таким образом, началась I. Монархическая эпоха. Были основаны два меджлиса: (Меджлис-и-Аян) и сенат (Меджлис-и-Мебусан). Но, вскоре падишаха П. Абдуль-ханит ссылаясь, на войну 93-года отменило меджлисы. В результате давления со стороны партии Развития и продвижения (Иттихат ве Теракки Партией) падишах. П. Абдуль-ханит в

1908-году вынужден был повторно объявить о начале II. Монархической эпохи. Партия Развития и продвижения (Иттихат ве Теракки Партией), которая пришла к власти после объявления II. Монархической эпохи, окончательно утвердилась во власти, захватив дворец (захват Бабы-Али), а падишаха II. Абдуль-ханит был свергнут с трона в связи с подозрением в организации повстания.

Вышеизложенные факты свидетельствуют, что Османская империя и падишаха ; провозглашением эпохи реформ (Танзимит донани), реформ по исправлениям (Ыслахат Фернаны) и особенно с началом монархических эпох потерял свой авторитет в народе и в правительстве Европейские страны вмешивались во внутренние дела Османской империи. В Траблусгарбской войне Османская империя проиграла войну с Италией и потеряла остатки последних владений в Северной Африке. В то же время, тоже в связи с войной была потеря:-; значительная часть земель на Балканах.

Войны на Балканах особенно примечательны тем, что наглядно показали слабость Османской империи и неспособность повлиять даже на те народы, которые находились под их управлением.

Первая Мировая война была последней попыткой западного мира для решения «восточной проблемы», которая возникла с вторжением турков в Тракию. То, что в окрестностях Вены только совместными усилиями удалось остановить дальнейший путь турков, европейским государствам дало понять, что для решения «восточной проблемы» необходимо создание единого союза Некоторые европейские страны были обеспокоены тем, что в 1890-х годах Германия стала 4-й страной в мире по развитию промышленности и обогнала промышленное превосходство Англии по производству товаров.

Англия, которая после Крымской войны не вмешивалась в политику этого региона, испытывая чувство тревоги из-за развития Германии, предприняла ряд мер. Союзниками Англии, конечно же, стали Франция и Россия, которых тоже тревожил вопрос стремительного развития Германии. По этой причине Англия, Франция и Россия объединились в альянс противников. (Итилаф Гужу).

В 1914-году объединение разного рода союзы было завершено. Нужна была причина для разжигания войны. Убийство Австро-Венгерского принца Францоиса-Фердинанда и его супруги во время визита в Сарайбосну (Босния - Герцеговина), совершенное в 1914-году сербом по имени Габриель Пренчит была воспринята как причина для начала войны. 23 июля Австрия отправила в Сербию послание, состоящее из очень жестких ультиматумов, а 28 июля 1914-года, заручившись поддержкой Германии начала войну против Сербии. Османская империя, которая не захотела остаться в одиночестве в начинающейся Первой Мировой Войне не была принята в союз противников (Итилаф Гужу). Причиной этого, послужило нежелание Османской империи делить свои владения в предстоящей войне.

Эти обстоятельства вынудили некоторых представителей Партии развития и продвижения (Иттихат ве Теракки Партией), которая являлись сторонниками Германии сблизиться с этой страной (с Германией). Даже тогда, когда уже были начаты переговоры по этому вопросу, в Германии высказывались сомнения относительно того, что стоит ли заключать союзнический договор с Османской империей или нет. Некоторые уполномоченные лица говорили о вполне вероятной неспособности Османской империи выполнять условия союзнического договора о том, что Османская империя при первой

возможной атаке русских через Кавказ разбегутся и начнут просить о военной помощи. Некоторые же придерживались мнения, что Османская империя наоборот усилит положение Германии тем, что владеют Босфором и географическим расположением, при котором можно осуществить полный контроль над индийским путем.

В результате, несмотря на то, что высказывались сомнения союзнической неспособности Турции, Османская империя была принята в тройной объединенный союз (Иттифак Гужу), так как большинство выражало мнение о полезности заключения союза с империей. Таким образом, Османская империя была вовлечена в войну, оказавшись союзником Германии.

В результате войну выиграли союз противников (Итилаф Гужу), а объединенный альянс (Итифак Гужу) в составе которой находилась Османская империя, проиграла войну. Но царский режим впал в очень трудное положение из-за неполучения помощи во время войны. Это обстоятельство дало возможность подготовить революцию 1917-года. В ноябре 1917-года в царской России произошла революция под предводительством большевиков. Был свергнут царский режим и основан временное советское правительство. Пришедшие к власти большевики опубликовали все тайные соглашения, найденные в архивах царя как доказательства империализма, и предприняли меры для окончания войны в очень короткие сроки, в результате чего было подписано Брест - Литовское соглашение. Согласно требованиям этого соглашения Россия возвратила Турции земли, взятые в Берлинском конгрессе.

То, что новый режим конфликтовал с западными странами и то, что против этих же стран сблизило эти две страны (Россию и Турцию) и сделало их союзниками поневоле.

Сразу, после Первой Мировой Войны в Анатолии началась национальная освободительная война. Во время этой войны, когда во что бы ни стало, нужно было освободить родину от захвата врагов, Турция став союзником, ожидала от Советов финансовой и военной помощи, а Советам было выгодно то, что в Анатолию находится второй фронт, который будет отвлекать их врагов, также укрепление, таким образом, их южных границ. Даже после окончания национальной - освободительной войны, когда обе страны стали независимыми государствами, существование этого союза оставалось выгодным, так как они продолжали оставаться в одиночестве и не имели крепких границ. Но, вместе с тем, называть эти отношения действительно искренне дружескими очень трудно, так как с самого начала союзнических отношений всегда наблюдалась некая двойственность.

Коротко, во время Первой Мировой Войны, Османская империя в целях повторного получения потерянных земель на Балканах, во избежание одиночества в начинающейся Первой мировой войне, достижения былого могущества, получения земли при разделе после войны и что возможно самое важное, продолжения существовать как государство, а после войны новая Турецкая Республика, основанная под предводительством Мустафы Кемаль Ататюрка, в целях освобождения страны от захвата врагов, повторного завоевания авторитета в мировой политике, во избежание одиночества и существования только что основанной Турецкой Республики путем самовыражения - находились в политических, экономических и культурных отношениях, в первую очередь с соседними странами, а также с другими разными государствами. Во главе стран, с которыми Османская империя во время Первой мировой войны, затем Новая Турецкая Республика во время Национальной — освободительной войны находились в союзнических отношениях стоит Советская Россия, а также Украина, Азербайджан, Грузия и страны среднего Востока.

В данной дипломной работе рассматривается политические, экономические и культурные отношения Турция со странам Россия в период Первой Мировой Войны, затем Национальной - Освободительной войны. Цель подготовки данной дипломной работы состоит в том, что хотелось донести малоизвестные факты (данные) отношений указанного периода, а также преподнести эту работу представителям научной среды, любителям истории и своим молодым коллегам для пользования (в случае надобности).

ABSTRACT

Department of History

Master Degree

Scientific Adviser : Associate Professor. İsmail Turkoglu

Prepared by : Mehmet Akkaya, 232 Pages, 25. 09. 2009

TURKEY-RUSSIAN RELATIONS DURING THE FIRST WORLD WAR AND DURING TURKISH NATIONAL MOVEMENT

There was announced an order of reforms (Tanzimat Fermanı) in 1839 in order to win support of European states on issues relating to Bosphorus and Egypt, as well as with a view to pressure suspension concerning privileges issue to national minorities. This order (Tanzimat Fermanı) is important by restriction of padishah's power for the first time.

Improvement reforms (Islahat Fermanı) were announced on the conference convened in 1856 in Paris in order to reduce pressure over the Ottoman Empire, obtain positive results from convened conference and take measures against interfering with internal affairs of state. However, the forethought had not been realized, the announced improvement reforms (Islahat Fermanı), on the contrary, served to European states interfering with the Ottoman Empire internal affairs. Reforms were aimed at improvement of Christians' status - minorities and at privileges increase to these minorities.

There was announced the Basic Act (Kanun-i-Esasi) on 23rd December 1876 on Istanbul conference convened for discussion of the Balkan crisis. So, Monarchic Epoch I had started. Two Majlis were founded: (Majlis-i-Ayan) and Senate (Majlis-i-Mebusan). But, soon padishah II Abdulhamit, pleading to the war of 1893, had abolished the Majlis. Padishah II Abdulhamit was forced to announce of beginning of Monarchic Epoch II for the second time as a result of pressure from Development and Progress Party (İttihat ve Terakki Partisi). Development and Progress Party (İttihat ve Terakki Partisi), which came into power after announcement of Monarchic Epoch II, was approved in power completely, having seized a

palace (Bab-I Ali seizure), and padishah II Abdulhamit was dethroned in connection with suspicion in organization of rising.

Above mentioned facts are evidence of that authority in nation and government had been lost by the Ottoman Empire and padishah after announcement of reforms epoch (Tanzimat donemi), improvement reforms (Islahat Fermany), and, especially, after beginning of monarchic epoch, European countries had been interfered with internal affairs of the Ottoman Empire. The Ottoman Empire had lost a war with Italy in Trablusgarb War and lost the rest of the last properties in the North Africa. At the same time, there had been lost an essential part of land in the Balkans also in connection with war. Wars in the Balkans are especially notable for that it demonstrated the weakness of the Ottoman Empire and inability to influence on the nations are under its power.

World War I was the last attempt of western world for solution of "eastern problems"

which had encountered after Turkic people's intrusion into Trakia (Rumeli). The fact that further journey of Turkic people in the neighbor of Vienna was stopped only by joint efforts let European state know that it has to be formed a single union for solution of "eastern problems". Some European countries were passed over that Germany became the 4th country in the world in industry development in 1890 and outstripped industrial leadership of England in goods production.

England, which had not been interfering with policy of this region after the Crimean War, took number of measures, being worried about development of Germany. For sure, France and Russian became allies of England which were worried about rampant development of Germany too. Therefore England, France and Russia united into opponents alliance (Itilaf Guju).

Consolidation of various kinds of alliances was finished in 1914. A reason was need for warmongering. Murder of Austro-Hungarian Prince Franchois-Ferdinand and his spouse during the visit to Saraibosna (Bosnia - Herzegovina), committed in 1914 by Serbian named Gabriel Prenchit had been taken as the reason for outbreak of war. Austria sent to Serbia a message including too harsh ultimatums on 23rd July, and it levied war against Serbia, enlisting

Germany's support, on July 28, 1914. The Ottoman Empire which did not want to be alone in starting World War I had not been taken to the opponents' alliance (Itilaf Guju). The reason was unwillingness of the Ottoman Empire to share its properties in the coming war.

These circumstances made some representatives of Development and Progress Party (Ittihat ve Terakki Partisi), which were supporters of Germany, to come to quarters with this country (with Germany). There were doubts about whether the allied agreement should be concluded with the Ottoman Empire or not in Germany even when negotiations on this matter have been already initiated. Some authorized persons told of quite potential inability of the Ottoman Empire to meet the condition of allied agreement of that the Ottoman Empire will scatter and begin to seek military assistance as soon as the first possible attack of Russian people through the Caucasus may be. But some held the view that Ottoman Empire, on the contrary, will strengthen Germany's status by possession of Bosphorus and geographic location whereby the control over the Indian way can be maintained.

As a result, the Ottoman Empire was taken to triple amalgamated union (Ittifak Guju) as

the majority had offered opinion of profitability of concluding the union with the Empire despite expressed doubts of allied inability of Turkey. So, being an ally of Germany the Ottoman Empire was involved into the war.

As a result the war was won by the opponents' union (Itilaf Guju), and amalgamated union (Ittifak Guju), consisting of the Ottoman Empire, lost the war. But czarist regime had sunk into a very trying situation because of no assistance during the war. This circumstance enabled to generate the revolution of 1917. A revolution under the Bolsheviks' leadership took place in czarist Russian on November, 1917. The czarist regime was toppled and USSR, temporary Soviet Government, was founded. The Bolsheviks, who came into power, had published all secret agreements, found in Czar's archives as a proof of imperialism, and took measures for promptly war ending, as a result the Brest-Litovsk agreement was signed. Russian returned lands to Turkey, captured in Berlin Congress, under the requirements of the agreement.

The fact that new regime had a conflict with western countries and the fact that it closed in the two countries (Russian and Turkey) against these countries made them willingly allies. War of national liberation was started in Anatolia immediately after World War I. During this war when the great thing was to liberate homeland from enemies' usurpation the Turkey expected financial and military assistance from the Soviets, having become an ally, but the fact that the second front is in Anatolia which will draw their enemies' attention, as well as consolidation, in such a manner, of their south boundaries was in the use of the Soviets. Even after completion of war of national liberation, when both of the countries became independent states, availability of this union remained profitable, since two countries keep on being alone and did not have strong boundaries. But, at the same time, it is too difficult to call these relations actually friendly, since there was some duality in allied relations all the time from the very first.

Shortly, during World War I the Ottoman Empire for the purpose of repeated getting of the lost lands in Balkans, in order to avoid a solitude in coming World War I, achieve the lapsed power, get a land at share after the war and that, perhaps, most important thing, in order to survive as a state, and after war new Republic of Turkey, founded under Mustafa Kemal Ataturk leadership, for the purpose of the country liberation from usurpation of enemies, repeated capture of authority in the world policy, in order to avoid solitude and existence of just founded Republic of Turkey by self-actualization - were in political, economic and cultural relations, basically with neighbor countries as well as with other different countries. Soviet Russian is in the charge of the countries with which the Ottoman Empire during World War I, then New Republic of Turkey during War of National Liberation had allied relations, as well as Ukraine, Azerbaijan, Georgia and Middle East countries.

Political, economic and cultural relations of Turkey with countries of Russia during World War I, then War of National Liberation are considered in this Thesis Work. Goal of preparation of this Thesis Work is that I want to inform of the little known facts (data) of relations of above period, as well as to present this work to representatives of scientific area, history amateurs and my young colleagues for use (if required).